

Tilslaget avhengig av mange faktorer

Forfatter

Trine Bjørnerås, NSG

Sammendrag

Semin gjør ikke bukken overflødig. Geitholderen trenger bukken i brunsttesting og for å stimulere geita til effektiv spermiemtransport. Riktig inseminasjonstidspunkt avhenger av mange forhold, og det som fungerer for naboen gjelder ikke nødvendigvis for deg.

Publisert

2010

Referanse

Sau og Geit nr. 3/2010

Utskriftsdato

22.04.2025 www.fag.nsg.no

Semin på geit:

Tilslaget avhengig av mange faktorer

Semin gjør ikke bukken overflødig. Geitholderen trenger bukken i brunsttesting og for å stimulere geita til effektiv spermietransport. Riktig inseminasjonstidspunkt avhenger av mange forhold, og det som fungerer for naboen gjelder ikke nødvendigvis for deg.

Semin er et viktig verktøy i husdyrproduksjonen og en forutsetning for den moderne husdyravlen. Fordelene med semin er flere; transport av avlsmateriale gjøres lettere og bukker blir tilgjengelig over hele landet, det enkelte hanndyr kan utnyttes i større grad og det gir en strengere seleksjon av hanndyr. Risikoen for overføring av smittsomme sykdommer reduseres betraktelig.

Brunst

Generelt er brunst definert som den perioden hvor hunndyret tillater paringen, eller med andre ord når hunndyret står for hanndyret.

Igangsetting av brunstperioden skjer først og fremst ved at lys (melatonin), temperatur og kontakt med bukken på ulike måter stimulerer visse deler av hjernen til å frisette hormoner. Disse hormonene virker på eggstokkene og geita vil etter hvert komme i brunst. Geita vil vanligvis komme i brunst flere ganger (3-5 ganger) i løpet av en brunstperiode. Avstanden fra en brunst til en annen betegnes som en syklus. Den vanlige sykluslengden er 19-20 dager, men det finnes store variasjoner. Tidlig og sent i sesongen er brunsten noe kortere og «svakere» enn midt i sesongen.

Under norske forhold varierer brunstlengden fra 30 til 60 timer, men det finnes store individuelle variasjo-

ner. En antar at 10-15% av geitene starter sesongen med en falsk brunst. Den falske brunsten er kort, som regel bare én dag. Det skjer ingen egglosning og en ny brunst kommer som oftest i løpet av 5 til 10 dager. Årsaken til falsk brunst er ukjent.

Brunstsymptomer

Brunstsymptomer er som regel nokså tydelige hos geit. De blir rastløse, breker, vifter med halen og følger oppmerksomt med. De oppsøker og følger etter bukken, står med krummet rygg eller senket lend, trykker spelen rytmisk mot skjeden som er svullen og rødere enn vanlig. Skjeden slimer og geitene kan få nedsatt melkemengde og appetitt. Brunsten bør sjekkes minst 2-3 ganger daglig med hjelp av bukk utstyrt med forkle. Det er best å sjekke brunst når det er ro i fjøset, da er det lettest å oppdage brunsttegn.

Inseminasjonstidspunkt

Sædceller som er blitt frosset og deretter tint opp har kortere levetid (12-20 timer) enn sædceller som kommer direkte fra bukken (36-48 timer). Tidspunktet for egglosning er ca. 24-36 timer etter brunststart og eggcellens levetid er bare 0-3 timer. Dermed er tidspunktet for insemineringen avgjørende for resultatet. For de fleste er det en god anbefaling å inseminere 18-24 timer etter brunststart.

Tidspunktet som passer best for inseminering er forskjellig i hver besetning og avhenger av rutine som brukes. Alder på geita, brunstlengde, brunsttesting med eller uten forkle og antall brunsttestinger vet vi har påvirkning på inseminasjonsresultatet.

Bukk til stede ved inseminasjon vil stimulere geita og hjelpe til med spermietransporten gjennom børen. Stress under insemineringen virker motsatt, det hemmer spermietransporten.

Innrapportering av seminresultater

Det er vanskelig å lage god seminstatistikk ut fra Geitkontrollen, da manglende rapportering om omløp gjør at tallene ikke stemmer. Vi blir derfor nødt til å gå tilbake til seminrapporter på papirskjema. Skjema vil følge med sæddunken, og vi oppfordrer alle til å fylle ut skjemaet nøyaktig. Vi vil i neste omgang bruke informasjonen vi får inn til å se på tilslagsprosent og effekter av inseminasjonstidspunkt og inseminasjonsrutiner.

De som rapporterer seminresultater på en skikkelig måte er med i trekningen om en flott premie!

Av Trine Bjørnerås